

## VOORSTEL AAN HET COLLEGE VAN DE GEMEENTE ROERMOND

---

**Onderwerp:** Investeringssubsidie revitalisatie Theater De Oranjerie

**Zaaknummer:** 2368-2019

**Datum:** 20 juli 2021

---

### **Inleiding**

TheaterHotel De Oranjerie heeft in januari 2019 een subsidieaanvraag (bijlage 1) ingediend voor de structurele ondersteuning van het cultureel programma en het incidenteel bijdragen in de kosten van de revitalisering van het theater. In de loop van de tijd zijn diverse gesprekken gevoerd en hebben wij aanvullende stukken ontvangen, waaronder het Voorlopig Ontwerp (bijlage 2) en het definitief Businessplan (bijlage 3). In maart 2020 is voor het theater een aparte bv opgericht: Theater De Oranjerie B.V. Daarmee is het theater losgekoppeld van de andere bedrijfsonderdelen hotel en horeca. Daar waar het in het vervolg van dit voorstel gaat over 'De Oranjerie' wordt Theater De Oranjerie B.V. bedoeld.

De raad heeft op 4 juni 2020 ingestemd met een eenmalige bijdrage van € 2,5 miljoen aan de revitalisatie en een bedrag van structureel € 650.000 per jaar voor de ondersteuning van het cultureel programma. Met uw besluit van 23 maart 2021 is de meerjarige budgetsubsidie aan De Oranjerie toegekend. Inmiddels hebben wij afspraken met de Provincie Limburg vastgelegd over een provinciale bijdrage aan de revitalisering. Nu ligt het voorstel voor om een eenmalige investeringssubsidie van maximaal € 2.500.000,- (zijnde het gemeentelijk deel) te verlenen voor de revitalisatie van theater De Oranjerie. Voor het overige deel van de subsidieaanvraag (nog eens maximaal € 2.500.000) leggen we uw college een separaat voorstel voor op het moment dat wij duidelijkheid hebben over de bijdragen van derden (waaronder de provincie Limburg) aan de revitalisering.

### **Argumenten**

#### ***1.1 De revitalisatie van theater De Oranjerie is nodig om het cultureel programma in de toekomst te behouden.***

Op 19 januari 1973 werd het gemeentelijk theater De Oranjerie geopend. In maart 1995 werd door de gemeenteraad besloten het theater te verkopen aan Van der Valk B.V. De juridische overdracht vond plaats op 1 maart 1996. In 1998 werd het nieuwe TheaterHotel De Oranjerie geopend. De Oranjerie is als gemeentelijke schouwburg gebouwd naar de toenmalige inzichten in theaterbouw en -exploitatie. Het theater is bouwkundig en installatietechnisch grotendeels nog in de oorspronkelijke staat en voldoet niet meer aan de eisen van deze tijd. Om die reden heeft De Oranjerie plannen voor revitalisatie gemaakt en een Voorlopig Ontwerp (VO) laten maken. Op basis van dat VO stellen wij u voor een eenmalige investeringssubsidie te verlenen van € 2.500.000. Op dit moment werkt de Oranjerie aan het Definitief Ontwerp (DO). De uitbetaling van het eerste deel van de subsidie is gekoppeld aan de oplevering van het DO en de toetsing van het DO aan het VO. Het verlenen van de subsidie is om meerdere redenen nu nodig. Zo maakt De Oranjerie in de voorbereidingen reeds hoge kosten. De Oranjerie moet voor hun deel van de revitaliseringskosten financiering bij de bank regelen. Daarvoor zijn harde toezeggingen vanuit andere financierders nodig. De grondstofprijzen stijgen enorm hard en de levertijden in de bouw zijn lang. Daardoor moet De Oranjerie nu afspraken met de aannemers en leveranciers maken en bestellingen doen.

### ***1.2 De Oranjerie draagt bij cultuurbeleving en heeft betekenis voor de stad en de regio.***

Kunst en cultuur dragen bij aan de persoonlijke ontwikkeling van de mens, bevorderen welzijn, zorgen voor een bredere kijk op de wereld, leiden tot verbinding en tot een beter begrip voor elkaars normen en waarden. Daarnaast vormen kunst en cultuur een factor van betekenis voor sociale, maatschappelijke en economische ontwikkeling. De positieve effecten van kunst en cultuur op de welvaartsontwikkeling zijn in diverse onderzoeken aangetoond. De woonaantrekkelijkheid van een stad wordt in belangrijke mate bepaald door het voorzieningenniveau. Voor het zijn van een aantrekkelijke woon- en werkstad is het versterken en behouden van de culturele infrastructuur zoals het theater van De Oranjerie belangrijk.

### ***1.3 De subsidieaanvraag voor de revitalisatie is onderbouwd.***

In opdracht van De Oranjerie is door Share Knowledge Now bv een 'Voorlopig Ontwerp' (VO) voor de revitalisatie van het theater opgesteld. De uitkomst van de kostenraming bedraagt een investering van ongeveer € 7.500.000. Deze kostenraming is inmiddels 2 jaar oud. De bijgestelde raming zit op dit moment rond de € 8.300.000. Gelet op de omvang van het pakket aan maatregelen en afgezet tegen de huidige grondstofprijzen en vergelijkbare projecten, achten we dit realistisch. In de uitwerking van het DO wordt ook een definitieve kostenraming gepresenteerd.

Voor de uitvoering van de revitalisatie van het theater is één van de voorwaarden de combinatie met de revitalisatie van het hotel en de horeca, omdat dit synergievoordelen oplevert. De Oranjerie heeft aangegeven dat uitvoering van de revitalisatie mogelijk is bij een gemeentelijke bijdrage van € 5.000.000, waarvan 50% bestaat uit een bijdrage van de Provincie Limburg.

Ook heeft De Oranjerie een Businessplan opgesteld. Het Businessplan toont ambitie en laat zien dat de aanpak van de afgelopen 25 jaar wordt gecontinueerd met enkele nieuwe uitdagingen. Zo geeft De Oranjerie aan dat het aantal bezoekers toeneemt en wordt ingezet op een iets hoger profiel doordat het theater straks ook geschikt is voor klassieke muziek, opera, en beter geschikt voor toneel. De Oranjerie wil samen met hun culturele partners werken aan Roermond Cultuurstad. Zij geven aan dat het organiseren en mede mogelijk maken van Limburgse premières, het aantrekken van genre specialisten en ambassadeurs voor het theater en het verder ontwikkelen van coproducties met Toneelgroep Maastricht belangrijke stappen zijn op weg naar een betere werking van het theater. Om dit te kunnen realiseren is een revitalisatie van het theater randvoorwaardelijk.

### ***2.1 De provincie heeft een bijdrage aan de revitalisatie toegezegd.***

Voor wat betreft de revitalisering van het theater hebben wij een subsidieverzoek ingediend bij de provincie Limburg. Op 17 december 2020 is met de provincie in het kader van de regeling Kwaliteit Limburgse Contra (KLC) een Samenwerkingsagenda ondertekend, waarin de provincie een bijdrage van minimaal € 1.872.500,- toezegt voor de revitalisering. Omdat dit € 627.500 lager is dan het bedrag dat we hebben aangevraagd, heeft de provincie de gemeente de inspanningsverplichting opgelegd andere financieringsmogelijkheden te verkrijgen voor de dekking van dat tekort. Indien deze inspanning aantoonbaar niet leidt tot de dekking van het volledige tekort, heeft de Provincie de intentie nog eens 50% van het tekort met een maximum van € 300.000 te financieren.

Op basis van onderzoek is gebleken dat nauwelijks andere financieringsmogelijkheden bestaan. Concreet is een aanvraag ingediend bij het BPD Cultuurfonds. We zijn in afwachting van besluitvorming. Onzekere factor hierin is het gegeven dat het Fonds de voorkeur geeft aan het investeren in monumentale panden. Het pand van De Oranjerie is niet monumentaal. Onze aanvraag wordt om die reden als een afwijkende aanvraag behandeld.

Daarnaast bestaan enkele subsidieregelingen voor kleine bedragen (€ 3.000 - € 5.000) die op dit moment nog niet kunnen worden aangevraagd. Daarvoor is verdere uitwerking van de plannen uit het VO in het DO noodzakelijk.

**2.2 De (mogelijke) bijdragen van derden, waaronder die van de provincie, zijn nog niet door ons ontvangen.**

Naar verwachting ontvangen wij begin 2022 de beschikking van de provincie in het kader van KLC, waarmee we zekerheid krijgen over de hoogte van de bijdrage van de provincie.

Daarnaast hebben we een subsidieaanvraag ingediend bij het BPD fonds en zijn in afwachting van besluitvorming. Bij positieve besluitvorming ontvangen wij de aangevraagde subsidie.

Op het moment dat duidelijkheid komt over de bijdragen van derden, leggen wij uw college een separaat voorstel hierover voor. De Oranjerie heeft schriftelijk ingestemd met de opschorting van dit deel van de besluitvorming.

Omdat een deel van de financiering op dit moment nog niet volledig zeker is, is het voorstel De Oranjerie meer tijd voor de uitvoering te bieden. Volgens de Algemene Subsidieverordening Roermond 2008 (Asv) moet de uitvoering starten binnen een jaar na verlening van de subsidie. Om die reden nemen we in de beschikking op dat in afwijking van het gestelde in artikel 32 lid 3 van de Asv de uitvoering van de revitalisatie voor 1 januari 2023 moet zijn gestart.

**5.1 Aanpassing van de beschikking is nog nodig.**

Naar aanleiding van onze melding bij Europa Decentraal voor de eerder dit jaar verstrekte budgetsubsidie aan De Oranjerie hebben we heel recent enkele opmerkingen ontvangen. Die opmerkingen maken dat aanscherpingen in de verplichtingen nodig zijn ten aanzien van het aspect staatsteun conform het advies van Europe Decentraal.

**Kanttekeningen en risico's**

**1.1 De exacte hoogte van de bijdrage van de provincie is nog onduidelijk.**

De provincie Limburg is bij de voorbereidingen steeds gesprekspartner geweest zowel van De Oranjerie als van ons. In die gesprekken is steeds uitgegaan van een substantiële bijdrage van de provincie aan de revitalisatie. Door het ondertekenen van de Samenwerkingsovereenkomst heeft de provincie een bijdrage toegezegd tussen de € 1.872.500 en € 2.172.500. Naar verwachting ontvangen we begin 2022 de beschikking van de provincie. Op dat moment hebben we zekerheid over (de hoogte van) de bijdrage van de provincie.

Indien geen of minder bijdrage van de provincie wordt ontvangen, blijft de overheidsbijdrage in de investering beperkt tot een bijdrage van de gemeente Roermond. In dat geval is de kans groot dat een deel van de totale subsidieaanvraag van de Oranjerie wordt geweigerd. Hoe groot dat deel is weten we pas als we duidelijkheid hebben over de bijdragen van derden. De gemeente loopt hierin een risico dat de verplichtingen verbonden aan deze investeringssubsidie (namelijk de uitvoering van het VO) niet meer uitvoerbaar zijn bij het uitblijven van financiering door derden. Eventuele financiële tekorten zijn voor risico van De Oranjerie. Wij hebben hierover met De Oranjerie gesproken. Mocht deze situatie zich voordoen, dan bespreken wij met De Oranjerie welke oplossingsrichtingen denkbaar zijn. Tevens bezien we de mogelijke consequenties hiervan voor onze subsidieverlening aan de revitalisering en het cultureel programma en de prestaties die De Oranjerie daarvoor moet leveren.

**1.2 Het bouwplan bevat nog onzekerheden.**

Het VO zoals dat door De Oranjerie is aangeleverd, is op ons verzoek door BMC getoetst. De belangrijkste conclusies van de 'Toets VO Theater De Oranjerie' van 1 augustus 2019 is dat nog onvoldoende inzicht wordt gegeven welke maatregelen wel of niet worden uitgevoerd. Dit geldt met name voor de akoestische en theater-technische voorzieningen. Daarnaast wordt opgemerkt dat nog

nader onderzoek moet plaatsvinden naar de bouwkundige en/of constructieve effecten van de voorgestelde maatregelen die nog aanzienlijke gevolgen kunnen hebben voor het benodigde budget en/of leiden tot aanpassingen van het plan. De Oranjerie heeft hierop gereageerd met de mededeling dat door de uitvoerige manier van ontwerpen en begroten in het VO traject al veel keuzes zijn gemaakt omtrent nut en noodzaak van specifieke onderdelen. In de Definitief Ontwerp volgen zeker nog wijzigingen, maar in grote lijn willen en verwachten zij het plan conform het Voorlopig Ontwerp uit te voeren. Oplevering van het DO wordt in september 2021 verwacht. Wij hebben in de subsidiebeschikking opgenomen dat de hoofdpunten van de revitalisatie zoals geformuleerd in het VO moeten worden gerealiseerd en dat we het eerste deel van de subsidie pas uitbetalen na ontvangst en beoordeling van het DO op conformiteit met het VO.

### **1.3 Staatssteun en aanbestedingsrechtelijke aspecten.**

Theater De Oranjerie is een besloten vennootschap, zijnde een rechtspersoon met winstoogmerk die als ondernemer activiteiten ontplooit op de markt. Op grond van de Asv is het mogelijk om aan dit soort organisaties in bijzondere gevallen subsidie te verlenen. Gezien de waarde van het theater als belangrijk onderdeel van de culturele infrastructuur en de betekenis van het theater voor de stad en de regio zijn wij van mening dat in deze sprake is van een bijzonder geval.

Onderzocht is in hoeverre met de verlening van deze subsidie sprake is van (ongeoorloofde) staatsteun. Daaruit is gebleken dat hoewel de kans aanwezig is dat sprake is van staatsteun, de steun in beginsel verenigbaar is met de interne markt. Om de investeringsubsidie te kunnen verstrekken is een kennisgeving bij de Europese Commissie nodig. Hierbij moet de subsidieverlening voldoen aan de voorwaarden genoemd in artikel 53 Algemene Groepsvrijstellingverordening (AGVV) e.v. Hiervoor geldt dat het subsidiebedrag mag niet hoger zijn dan het verschil tussen de in aanmerking komende (subsidieerbare) kosten en de exploitatiewinst van de investering. De exploitatiewinst wordt in mindering gebracht op de in aanmerking komende kosten, hetzij vooraf op basis van redelijke prognoses, hetzij via een terugvorderingsmechanisme. Mocht de Europese Commissie van oordeel zijn dat de staatsteun desalniettemin niet verenigbaar is met de interne markt, dan dient de gemeente de subsidies terug te vorderen bij De Oranjerie. Daarbij is in principe geen beroep op gerechtvaardigd vertrouwen mogelijk. Het gemeenschapsrecht prevaleert boven nationale bepalingen of beginselen die in bepaalde gevallen de terugvordering in de weg zouden kunnen staan.

Voor de eerder verleende meerjaren budgetsubsidie is eveneens een kennisgeving bij de Europese Commissie ingediend.

### **Historisch overzicht**

- 19 januari 1973 opening van gemeentelijke theater De Oranjerie.
- 28 maart 1995 besluit de gemeenteraad het complex van De Oranjerie te verkopen aan Van der Valk B.V.
- 13 juli 2017 besluit de gemeenteraad om de beleidsnotitie 'Cultuur op de Kaart: speerpunten voor cultuur in 2017-2018' vast te stellen.
- 15 januari 2019 subsidieaanvraag van TheaterHotel De Oranjerie ontvangen.
- 20 mei 2019 Voorlopig Ontwerp van TheaterHotel De Oranjerie ontvangen.
- 10 oktober 2019 oplevering van het concept Businessplan door TheaterHotel De Oranjerie.
- 18 februari 2020: collegebesluit:
  1. De raad voor te stellen:

- 1.1. Een structureel, jaarlijks budget voor subsidie voor het cultureel programma van € 650.000 oplopend met prijsindexering (imoc) voor de jaren 2021 t/m 2024, gereserveerd in de begroting 2020, toe te wijzen aan theater De Oranjerie.
  - 1.2. De intentie uit te spreken om voor een periode van 25 jaar het cultureel programma van het Theater De Oranjerie financieel te blijven ondersteunen.
  - 1.3. Een investeringssubsidie van eenmalig € 2,5 miljoen (afschrijving in 25 jaar), gereserveerd in begroting 2020, toe te wijzen voor de revitalisatie van theater De Oranjerie.
  - 1.4. Deze toewijzing (lid 1 en 3) in de meerjarenbegroting te wijzigen zoals vermeld in de Financiële paragraaf in het bijbehorende raadsvoorstel.
  2. Het onder beslispoint 1.1 bedoelde budget jaarlijks, voor het eerst in 2022, te indexeren conform de prijsindexering overheidsconsumptie (imoc) en de dekking hiervan binnen de in de Begroting 2020 opgenomen p.m. posten, autonome ontwikkelingen, reparaties en vervangingen (pag. 11 begroting 2020) te zoeken.
  3. De Oranjerie middels bijgevoegde brief te informeren over de voortgang van de besluitvorming.
- 7 mei 2020: oplevering aanvullende stukken behorende bij subsidieaanvraag door Theater De Oranjerie b.v.
  - 18 mei 2020: oplevering definitief businessplan door Theater De Oranjerie b.v.
  - 4 juni 2020: raadsbesluit:
    1. Een structureel, jaarlijks budget voor subsidie voor het cultureel programma van € 650.000 oplopend met prijsindexering (imoc) voor de jaren 2021 t/m 2024, gereserveerd in de begroting 2020, toe te wijzen aan theater De Oranjerie.
    2. De intentie uit te spreken om voor een periode van 25 jaar het cultureel programma van het Theater De Oranjerie financieel te blijven ondersteunen.
    3. Een investeringssubsidie van eenmalig € 2,5 miljoen (afschrijving in 25 jaar), gereserveerd in begroting 2020, toe te wijzen voor de revitalisatie van theater De Oranjerie.
    4. De gemeentelijke bijdragen zoals bedoeld onder 1 en 3 afhankelijk te stellen van de revitalisatie van De Oranjerie conform het Voorlopig Ontwerp d.d. 19 mei 2019.
    5. Deze toewijzing (lid 1 en 3) in de meerjarenbegroting te wijzigen zoals vermeld in de Financiële paragraaf in het bijbehorende raadsvoorstel.
  - 23 maart 2021: collegebesluit
    1. met toepassing van art. 4 lid 2 van de Algemene Subsidieverordening Roermond 2008 (Asv) een meerjarige budgetsubsidie voor de jaren 2021 t/m 2024 van € 650.000 jaarlijks aangepast met de prijsindex (imoc) te verlenen aan Theater De Oranjerie b.v. voor de instandhouding van het theater en de ondersteuning van het cultureel programma van theater De Oranjerie op grond van artikel 18 van de Asv;
    2. het besluit onder 1 aan Theater De Oranjerie b.v. kenbaar te maken, inclusief de verplichtingen waaronder de subsidie wordt verleend, middels bijgevoegde concept beschikking (bijlage 4).

### **Financiële paragraaf**

De totale investeringsbijdrage aan de Oranjerie bestaat uit 2 delen, te weten een gemeentelijk en een provinciaal deel. Voorliggend voorstel betreft alleen het gemeentelijk deel.

#### **1. Gemeentelijk deel**

De gemeenteraad heeft op 4 juni 2020 ingestemd met de benodigde begrotingswijziging voor de opname van de gemeentelijke investeringssubsidie op de investeringsplanning 2021. Hiermee is de

dekking van de gemeentelijke bijdrage van € 2.500.000 gegarandeerd. Middels dit voorstel wordt uw college gevraagd om voor de gemeentelijke bijdrage € 2.500.000 van een krediet te openen, conform onderstaande begrotingswijziging.

| <b>Begrotingswijziging</b>                                               |      |            |            |            |            |
|--------------------------------------------------------------------------|------|------------|------------|------------|------------|
| <b>Toelichting op de financiële gevolgen</b>                             |      |            |            |            |            |
| <b>Veranderingen in de baten en lasten</b>                               |      |            |            |            |            |
| Omschrijving                                                             | 2021 | 2022       | 2023       | 2024       | 2025       |
| 62297 - 473000 + 474000 Kapitaallasten<br>Investeringsbijdrage Oranjerie | € 0  | € 131.250  | € 130.000  | € 128.750  | € 127.500  |
| 61631 Investeringsplanning product D171                                  | € 0  | -€ 131.250 | -€ 130.000 | -€ 128.750 | -€ 127.500 |

| <b>Wijzigingen in reserves/voorzieningen en aanvraag investeringskredieten</b> |             |      |      |      |      |
|--------------------------------------------------------------------------------|-------------|------|------|------|------|
| Omschrijving                                                                   | 2021        | 2022 | 2023 | 2024 | 2025 |
| nieuw Krediet Oranjerie Investeringsbijdrage                                   | € 2.500.000 |      |      |      |      |
|                                                                                |             |      |      |      |      |

Het krediet is in 2021 beschikbaar gesteld en wordt in delen bevoorschot in 2021 en in 2022 naar mate waarin het werk vordert (zie beschikking).

## 2. Provinciaal deel

In de ondertekende Samenwerkingsagenda heeft de provincie een bijdrage aan de revitalisering toegezegd tussen de € 1.872.500 en € 2.172.500. Deze middelen zijn in de provinciale begroting opgenomen. Naar verwachting ontvangen we de provinciale beschikking begin 2022. Op dat moment wordt een separaat voorstel aan uw college voorgelegd om deze middelen aan De Oranjerie te verstrekken.

## Communicatie en uitvoering

Na besluitvorming door uw college wordt De Oranjerie geïnformeerd middels bijgevoegde beschikking (bijlage 4). De voorbereidingen van de revitalisering zijn reeds in gang gezet waarbij het VO wordt uitgewerkt in het DO. De start revitalisering staat gepland voor maart 2022 en duurt naar verwachting tot december 2022.

Conform de vereisten in de AGVV sturen wij de Europese Commissie een kennisgeving over de staatssteun.

## Evaluatie

Conform is vastgelegd in de beschikking moet De Oranjerie gedurende de voorbereiding en uitvoering van de revitalisatie minimaal 3 keer een stand van zaken met ons delen. Deze tussentijdse verantwoordingen zijn gekoppeld aan de uitbetaling van de subsidies. Uiterlijk 3 maanden na realisatie van de revitalisatie een aanvraag tot vaststelling indienen.

## Advies bedrijfsvoering (Communicatie, Financiën, HR, I&S, Juridisch)

Aangezien over de bijdragen van derden (waaronder de provincie) op dit moment nog geen definitieve besluitvorming heeft plaatsgevonden, wordt voorgesteld om vooruitlopend daarop het

gemeentelijke deel van de bijdrage toe te kennen. Dit levert een risico op, aangezien de bijdragen van derden noodzakelijk worden geacht om de revitalisatie conform Voorlopig Ontwerp uit te kunnen voeren. Vanuit cluster Bedrijfsvoering was het advies om pas tot besluitvorming over te gaan op het moment dat (onherroepelijk) duidelijk is wat de bijdragen van derden gaan zijn. Mochten deze tegenvallen, kan dat namelijk gevolgen hebben voor de omvang van de revitalisatie en daarmee ook de subsidieverlening. Vanuit cluster Ontwerp Omgeving is aangegeven dat besluitvorming over het gemeentelijke deel van de bijdrage voor de verdere voorbereiding van de revitalisatie nu noodzakelijk is. Tevens is de verwachting dat positief wordt besloten over de bijdrage van de provincie. Wanneer duidelijk is wat de hoogte van de bijdragen van derden is, wordt aan uw college een separaat voorstel over het resterende deel van de aanvraag voorgelegd.